

Martin Persson
Konsult
martin.persson3@trelleborg.se
0760514225

Bildningsnämnden

Internremiss: Vägen till ökad tillgänglighet delaktighet, tidiga insatser och inom lagens ram (SOU 2022:22), KS 2022/448

Sammanfattning

Bildningsnämnden och socialnämnden ska inkomma med ett remissvar på slutbetänkandet Vägen till ökad tillgänglighet – delaktighet, tidiga insatser och inom lagens ram (SOU 2022:22) till kommunstyrelsen. De båda nämndernas svar kommer att bilda underlag till Kommunstyrelsens remissvar från Trelleborgs kommun.

Bildningsnämndens remissvar fokuserar på de delar i slutbetänkandet som fokuserar på barn och ungas psykiska ohälsa.

Slutbetänkandet lägger sitt huvudsakliga fokus på samverkan och tidiga insatser för att motverka barn och ungas psykiska ohälsa. Slutbetänkandet innehåller inga skarpa förslag på förändrad lagstiftning utan i stället en rad bedömningar vars syfte är att förebygga och åtgärda barn och ungas psykiska ohälsa.

Bildningsnämnden har lagt stor vikt i sin styrning på att förebygga och åtgärda barn och ungas psykiska ohälsa. Flera av bildningsnämndens förslag och uppdrag till förvaltningen visar på inriktningen av den politiska styrningen.

Bildningsförvaltningen delar slutbetänkandets analys att tidig upptäckt och tidiga insatser är en framgångsfaktor i det förebyggande arbetet, men har en viss tvekan över om verktygen nationell kunskapsstrategi, nationellt kunskapsstöd samt stimulans med ekonomiska medel till myndighetssamverkan har den styrande effekt som vill åstadkommas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse – Remissvar SOU 2022:22 (daterad 2022-08-09)

Slutbetänkande Vägen till ökad tillgänglighet – delaktighet, tidiga insatser och inom lagen ram (SOU 2022:22)

Protokollsutdrag BIN 2022-02-09 § 9

Protokollsutdrag BIN 2022-04-20 § 77

Bildningsförvaltningen

E-post bildningsforvaltningen@trelleborg.se

Webb www.trelleborg.se

Besöksadress Henry Dunkers
gata 1

Postadress Box 79, 231 21
Trelleborg

Telefon 0410-73 30 00

Fakturaadress

Box 173, 231 23 Trelleborg

Org.nr 212000-1199

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden föreslås besluta

att godkänna remissvaret på Vägen till ökad tillgänglighet – delaktighet, tidiga insatser och inom lagens ram (SOU 2022:22)

att skicka svaret till kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen (dnr KS 2022/448)

Remissvar

Trelleborgs kommun är remissinstans avseende Vägen till ökad tillgänglighet – delaktighet, tidiga insatser och inom lagens ram (SOU 2022:22).

Bildningsnämnden och socialnämnden har fått ärendet som internremiss.

Kommunstyrelsen svarar Regeringskansliet med underlag från båda nämnderna.

Bildningsnämndens remissvar fokuserar på de delar i slutbetänkandet som fokuserar på barn och ungas psykiska ohälsa.

Slutbetänkandet slår fast att efterfrågan på vård bland barn och unga inom området psykisk ohälsa har ökat. Orsakerna till ökningen av den psykiska ohälsan hos barn och unga är inte helt kända enligt slutbetänkandet. Med utgångspunkt från Socialstyrelsen skriver de att orsakerna rör ungas livsvillkor generellt, både skolan eller inträdet till vuxenlivet och arbetsmarknaden. Ökningen av psykisk ohälsa ses som två parallella utvecklingstrender. Den ena handlar om ökad diagnostisering av olika neuropsykiatriska tillstånd till följd av ökad medvetenhet och kunskap. Den andra trenden är en reell ökning av psykisk ohälsa i form av depressioner och ångestsyndrom. Slutbetänkandets slutsatser är att den reella ökningen av psykisk ohälsa bland unga har inneburit ett ökat behov av specialiserad vård.

Slutbetänkandet skriver att psykosomatiska problem är vanligare bland elever som känner sig stressade av skolarbetet. De sjunkande skolprestationerna och den utbredda skolstressen kan ses som indikatorer på att skolan som helhet fungerar sämre. Faktorer inom familjen, exempelvis separationer, tycks inte enligt slutbetänkandet ha påverkat utvecklingen av psykisk ohälsa. Det saknas även vetenskapligt stöd för att den ökade användningen av digitala medier har negativ effekt på den psykiska hälsan hos barn och unga skriver slutbetänkandet.

För barn- och ungdomspsykiatri (BUP) finns det en målsättning om en förstärkt vårdgaranti som innebär att barn och ungdomar inte ska behöva vänta längre än 30 dagar på en första bedömning samt ytterligare 30 dagar till en fördjupad utredning eller behandling. Målsättningen inom BUP är inte lagstadgad utan formulerad i en överenskommelse mellan SKR och staten. Slutbetänkandet har haft till uppdrag att bedöma om målsättningen ska kvarstå och i så fall regleras som en del av en differentierad vårdgaranti.

Den bedömning som slutbetänkandet kommer fram till är att målsättningen om 30 dagar till första bedömning och ytterligare 30 dagar till fördjupad utredning eller behandling inom BUP inte bör lagstadgas som en del av en differentierad vårdgaranti. Skälen till det är att utredningen ser risker med att styra för hårt mot

tillgänglighet inom ett visst vårdområde i stället för andra där det också kan finnas ett stort vårdbehov. Ett annat skäl är att en sådan författningsreglering riskerar att leda till för stort fokus på specialiserad vård i stället för tidiga insatser för barn och unga med psykisk ohälsa. Slutbetänkandet förslår dock att den nationella målsättningen om 30 dagar till första bedömning och ytterligare 30 dagar till fördjupad utredning inom BUP bör kvarstå.

Tidiga insatser och samverkan

Slutbetänkandet lägger sitt huvudsakliga fokus på samverkan och tidiga insatser för att motverka barn och ungas psykiska ohälsa. De skriver att tidig upptäckt av psykisk ohälsa och tidigt omhändertagande tillsammans med en väl fungerande samverkan mellan vårdnivåer är det viktigaste åtgärderna för att främja barn och ungas psykiska hälsa. Med tidiga och stegvisa insatser kan barn och unga med lätta och medelsvåra symtom få snabbare tillgång till stöd efter behov, samtidigt som risken för förvärrade besvär och därmed behov av specialiserad vård minskar. Detta kan enligt utredningen leda till bättre tillgänglighet till specialiserad vård inom BUP för barn och unga med mer omfattande besvär. Samtidigt som BUP kan utveckla sin konsultativa roll för den tidiga vården.

I enlighet med ovanstående resonemang så förslår inte slutbetänkandet några skarpa förslag som exempelvis förändringar i lagstiftningen. Slutbetänkandet innehåller i stället en rad bedömningar vars syfte är att förebygga och åtgärda barn och ungas psykiska ohälsa. Dessa är;

1. Regeringen bör tillse att en konkret och långsiktig strategi för barn och ungas psykiska hälsa tas fram.
2. Förslag om ett nationellt kunskapsstöd för hela vårdkedjan för barn och ungas psykiska hälsa. Vid framtagandet av det nationella kunskapsstödet ska alla vårdnivåer vara representerade. Regeringen bör stödja arbetet med riktade ekonomiska medel.
3. Varje region bör erbjuda en gemensam väg in för barn och unga som upplever psykisk ohälsa. I *En väg in* bör primärvården och BUP ingå och gemensam triagering bör ske. Samverkan med elevhälsan bör eftersträvas.
4. Regeringen bör rikta ekonomiska medel i syfte att stödja regionerna och huvudmännen för skolan att ta fram nya och hållbara arbetssätt som ska underlätta samverkan mellan elevhälsan, primärvården och BUP kopplat till arbetet med en *En väg in*.

Bildningsnämnden

Bildningsnämnden har lagt stor vikt i sin styrning på att förebygga och åtgärda barn och ungas psykiska ohälsa. Flera av bildningsnämndens förslag och uppdrag till förvaltningen visar på inriktningen av den politiska styrningen.

Ett förslag från bildningsnämnden har varit att bygga upp en psykiatrisk kompetens inom förvaltningen på grund av de långa handläggningstiderna på BUP.

Förvaltningen har dock konstaterat i sin utredning att det saknas legal möjlighet att införa sådan psykiatrisk kompetens inom ramen för elevhälsans uppdrag. En egen psykiatri, som det får förstås i syfte att utreda neuropsykiatrisk diagnos, är sådan verksamhet som inte faller inom kommunens ansvar för hälso- och sjukvård (BIN 2022-02-09 § 9).

Andra förslag från Kristdemokraterna och Moderaterna i bildningsnämnden har handlat om hälsoinsatser för att förbättra ungas psykiska hälsa. Förslagen grundar sig i åtgärder som Svenska Läkarsällskapets arbetsgrupp "Kraftsamling för ungas psykiska hälsa" föreslår. Åtgärderna är;

1. Regelbunden strukturerad fysisk aktivitet i anslutning till skoltid
2. Balans mellan tid ägnad åt digitala medier och hälsofrämjande aktiviteter
3. "Livskunskapsprogram" som stärker självkänsla, stresshantering och skapar positiva förändringar
4. Anpassar kunskaps- och betygskrav till ungas utveckling och förutsättningar
5. Tidig upptäckt och stöd till unga med ökad risk för sämre psykisk ohälsa

Bildningsnämnden har med underlag från bildningsförvaltningen fattat beslut avseende första åtgärden. Beslutet formulerades på följande sätt "att med redan vidtagna åtgärder, på nationell och kommunal nivå, anse att styrningen mot mer regelbunden strukturerad fysisk aktivitet har haft effekt och kommer att ha ytterligare effekt de kommande åren" (BIN 2022-04-20 § 77).

Övriga åtgärder för att motverka och förebygga psykisk ohälsa utreds för närvarande av bildningsförvaltningen och kommer att behandlas på bildningsnämndens sammanträde i september 2022.

Bildningsförvaltningens yttrande

Den ökade psykiska ohälsan, oavsett dess orsaker, bland barn och unga är ett stort samhällsproblem som bör uppmärksammas i allt högre grad och åtgärdas.

Förvaltningen delar slutbetänkandets analys att tidig upptäckt och tidiga insatser är en framgångsfaktor i det förebyggande arbetet.

Verktygen för att åstadkomma detta är, enligt slutbetänkandet, en förbättrad samverkan mellan myndigheter, BUP, socialtjänsten och elevhälsan med stöd av nationell ekonomisk stimulans i genomförandet, Övriga verktyg som slutbetänkandet föreslår är en övergripande nationell strategi, nationellt kunskapsstöd och *En väg in* i varje region för barn och unga med psykisk ohälsa.

Förvaltningen känner dock en viss tvekan kring slutbetänkandets brist på skarpa förslag för att åstadkomma ett förbättrat förebyggande arbete. Har de bedömningar som gör den styrningseffekt som önskas? Kommer myndighetssamverkan att öka med fokus på tidig upptäckt och tidiga insatser med de åtgärder som föreslås? Kommer köerna till BUP att minska?

Förvaltningens bedömning är sålunda en viss tvekan över styrningseffekten på de bedömningar som slutbetänkandet föreslår.